

På väg in i skolans värld

Förskoleklassen är en bro mellan förskolan och skolan. Här ska sexåringarna bli förberedda och lära känna skolans värld i sin egen takt. På Munksundsskolan i Piteå handlar undervisningen mycket om att göra barnen självständiga.

– Barn som har fått en bra förberedelse i förskoleklassen får ett försprång i skolan.

Det menar Lars Berglund som är rektor på Munksundsskolan i Piteå. Under sina två år som rektor har han sett att en bra och fungerande förskoleklass är viktigt för hela skolan.

– De flesta av våra barn är väl förberedda för årskurs ett efter sitt år i förskoleklassen vilket underlättar för lärarna i grundskolan, säger Lars Berglund.

” Vi vill förbereda barnen och göra dem trygga och självständiga.

I förskoleklassen Droppen på Munksundsskolan går 16 barn. De har precis haft sin morgonsamling och är nu utspridda över hela lokalen. Några sitter stillsamt vid ett bord och fingervirkar medan andra leker inne i det nymålade rummet med dinosaurier på väggarna. Det är inte så mycket styrda aktiviteter under dagarna utan allt står framme så att barnen själva kan välja vad de vill göra. Sara Ekman och Anette Lidman är båda förskollärare och har jobbat på Droppen i nästan tio år. De försöker alltid att vara lyhörda för barnens önskemål.

– Vi fungerar som ett bollplank som fångar upp barnens intressen, säger Sara Ekman.

Leken i fokus

– Jag kan inte välja, allt är roligt här, sä-

Elsa visar förskolläraren Sara Ekman hur hon bygger ihop en leksak.

ger Elsa när hon får frågan om vad som är roligast att göra i förskoleklassen. De andra barnen nickar instämmande och fortsätter sedan där de blev avbrutna i sin lek. Personalen på Droppen är eniga om att leken ska vara i fokus. Undervisningen i förskoleklass ska utgå från grundskolans läroplan men använda sig av förskolans pedagogik. Barnen möter det de känner igen från förskolan men även sådant som är nytt från grundskolan.

– Det har funnits perioder då

vi märkt att undervisningen har blivit för skollik men då har vi försökt ändra på det, säger Sara. Vi vill använda leken för att träna barnen att bli självständiga och förberedda inför skolstarten.

Mycket tid ägnas åt att träna barnen att fungera i grupp. De pratar ofta om hur man bör bete sig mot andra och leker olika typer av lekar för att lära sig regler.

– Regellekar är viktigt för utvecklingen i den här åldern och det skapar även en gruppkänsla, menar Anette.

Under höstterminen präglas undervisningen till största delen av lek. Senare på våren får dock barnen träna mer genom att få längre och lite mer avancerade uppgifter.

– Då får de öva att ta instruktioner och orka sitta stilla längre perioder vilket man måste kunna när man börjar skolan, säger Anette.

Läsa utan krav

I förskoleklassens undervisning ska lärarna möta barnen där de är genom att stötta och uppmuntra, men det ställs inga formella krav på att de ska ha nått en viss nivå. Vad som är viktig kunskap för en sexåring behöver inte vara detsamma som traditionellt förknippas med att börja skolan, det vill säga läsa

William leker med ett skepp i ett av flera lekfulla rum på Droppen.

och skriva. På Droppen kan det i stället handla om att lära sig att lyssna när andra pratar eller att stå i kö och vänta på sin tur.

– Vårt uppdrag är inte att lära dem läsa, säger Sara. Dessutom är det grundskolans lärare som har den kompetensen. Vi vill förbereda barnen för att börja skolan genom att göra dem trygga och självständiga.

Läsning är ändå en central del av verksamheten på Droppen. Böcker står alltid framme på många ställen och personalen jobbar aktivt med att utveckla barnens språk. På morgonsamlingen får de ofta lära sig ramsor på rim eller andra ordlekar. De läser även böcker för barnen varje dag.

– Vi vill stimulera alla barn att läsa, vilken nivå de än befinner sig på, säger Anette. De barn som redan kan läsa låter vi ofta läsa för andra.

Barnen bestämmer

Personalen arbetar ständigt med att inom miljön ska inspirera till lek. Lokalen kan se helt annorlunda ut från en vecka till en annan. Om en yta står tom rådfrågar de barnen och tipsen brukar strömma in. Anette och Sara har precis fått i ordning en koja i ett av hörnen med både nät i taket och facklor på väggarna.

Sedan två år tillbaka inspireras undervisningen på Droppen av Reggio Emilia-pedagogik som bland annat handlar om att miljön ska vara tillgänglig och stimulera till lek, samarbete och skapande.

– Barnen får alltid vara med och bestämma och vi är nogna med att lokalen ska vara anpassad för barn och skilja sig från deras hemmiljö, säger Anette.

Nästan allt som barnen gör dokumenteras i form av foton.

Antingen fotograferar personalen eller så gör barnen det själva.

– Det gör vi dels för att visa föräldrarna men också för att barnen på det sättet får bekräftelse, säger Sara.

Ont om tid

Anette Lidman och Sara Ekman trivs med att undervisa i förskoleklassen för att det är en rolig och komplicerad ålder

Det är dags för lunchrast ute på skolgården. Att gå på rast är något nytt för förskoleklassbarnen.

Före lunch samlas barnen i en "blomma" på golvet och får reda på vilken mat som serveras i matsalen.

med många funderingar. Men det finns även svårigheter. En nackdel som båda ser är att de bara får ha barnen i ett år och det är en kort tid för att hinna för-

bereda dem på ett så bra sätt som möjligt.

– Det hade varit enklare om vi kunde planera mer än ett år i taget, menar Sara. Vårt arbetssätt med Reggio Emilia handlar också mycket om stimulera varje barns utveckling och det är ibland svårt när barnen försvinner så snabbt från oss.

”Barnen får alltid vara med och bestämma.

Redo att börja skolan

Men varför behövs förskoleklassen? Kan inte barnen gå i förskola fram tills de börjar skolan? Rektor Lars Berglund tycker att förskoleklassen har en viktig roll, inte minst för de barn som inte har gått i förskola. Dessutom får grundskollärarna mycket information om varje barn från lärarna i förskoleklassen.

Anette och Sara menar också att förskoleklassen är viktig eftersom barnen blir inkörda i systemet och får lära sig mer skollika rutiner än på förskolan, till exempel att gå på rast och att ta sin egen mat i matsalen. Det underlättar övergången till årskurs ett.

– För barnen är det en stor sak att lämna förskolan och börja i förskoleklassen, säger Sara. Det är spännande för att det är annorlunda, men de får ändå vara barn ett år till och ägna dagarna åt lek.

Text: Kristin Lindqvist

Foto: Lennart Jönsson

Fakta:

- Förskoleklassen infördes 1998 och är en frivillig skolform för sexåringar.
- Syftet är att förbereda barn för att börja skolan.
- Alla barn ska erbjudas plats i förskoleklass från och med höstterminen det år de fyller 6 år och till dess de börjar årskurs ett.
- Förskoleklassen ska omfatta minst 525 timmar om året och vara avgiftsfri.
- Läroplanen för den obligatoriska skolan (Lpo94) har anpassats så att den också omfattar förskoleklassen. Däremot finns det inga uppnåendemål för förskoleklassen.